

A KIHALLGATÁS

Kedvelt napilapom apró apróhirdetése jut eszembe, miszerint az 56-os „bűneik” miatt kivégzettek hozzátartozóinak ajánl fel valaki segítséget. Eszembe jut még **Eörsi István** ÉS-beli vitája is Kulcsár Kálmán igazságügy-miniszterrel, melyben az író — bizonyosan joggal — elégedetlen az 56-os elítéltek utólagos „rehabilitációjával”. És gondolhatok egykori recskiek megalázó erőfeszítéseire, hogy hiába való és esztelen munkáséveiket szármalmas nyugdíjintézkedéseink figyelembe vegyék, egyáltalán, megnémult öregekre, akiket már nem fog a glasznoszty, akikkel az ötvenes évek a legnagyobb bünt követték el: hitetlenségre, keserűen vállalt szomorú cinizmusra kárhoztatták őket.

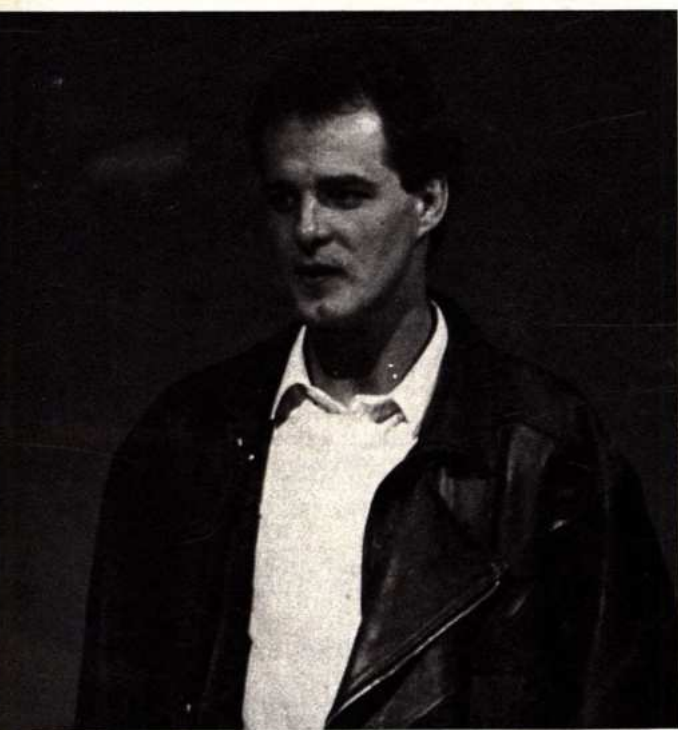
Próbálom bizonygatni, tudnék gondolni — ágaszkodó rokonszenvvel és rokonszenvkereséssel — erre is, arra is. De mi tagadás,

53 karácsonyán, amikor A kihallgatás játszódik, még nem voltam háromszentes. Érdeklődésemet feltehetőleg nem a cellákban vergődő kommunista, fasiszta, stb... elnevezésű személyek kötötték le. Valószínűleg a zsíros kenyermel, a fához kikötött, vergődő csirkével, az árokparton bóklászó tehénnel, a zöld leveleken ragacos nyomokat hagyó csigákkal és a lyukas labda tompa és reménytelen puffanásával voltam elfoglalva.

Később, 1965-ben, amikor **Eörsi** a drámát írta, már kivettem a csatot a hajamból, és noha akkor már régen leszálltam a Csepel motor rázkódó hátsó üléséről, mely valamikor valahová szállított, amikor a család családfő nélkül létezett — de hiszen sokan voltak így —, még mindig nem hallottam az ötvenes évekről. Így hát papsajtós, mezítlábas, verébcipaszos gyermekéveim ellenére ár-

A kihallgatás (kaposvári Csiky Gergely Színház), Sztarelki Pál és Spindler Béla (Fotó: Fábíán József)

C. kisasszony szenvedélye (szolnoki Szigligeti Színház). Sztárok Andrea és Mertz Tibor (Fotó: MTI — Ilvovszky)

tatlanul ülök be e kihallgatásra — és azt látom, hogy a kaposváriak szilkar, szigorú terében nálamnál is fiatalabb nézők jönnek-mennek a cellában, parancsnoki szobábar, helyet keresve a körben ülő közönség sorai között. Szabad a jövés-menés, most mindent lehet. Legalábbis láthatjuk a Sky-channelt és a Moszkovszkije Novosztyit, valamint a 23 évvel ezelőtt írt **Eörsi**-darabot is.

Utóbbi előnytelenül klasszikus mértékek közé került, megfosztva az egykori lehetséges siker boldogító érzésétől, és szembeítve az aktualitástól független kérdéssel: érvényesek-e még e gondolatok? Ebből következik a paradoxon: mindezt egy egykori, alig háromesztendő

nem ítélné meg — illetve, miért ne ítélné meg.

Magam kiválóan szórakoztam, a rendezőpáros — **Babarczy László** és **Mohácsi János** — egyetlen hibát sem követett el, mint ahogy semmi különös nem is talált ki. Ez nem rendezői hiba. Babarczy és Mohácsi jól látják, hogy itt nincs kitalálnivaló. **Eörsi** bölcs, szellemes mondatai a főszereplők, hozzájuk asszisztál mindenki. Enyhén stilizált tér, döngő vasajtók, hitelesnek mutató egyenruhák, pontos, de túlságosan szűk kontúrok közé zárt típusok. **Eörsi** szigorú előjegyzéssel dolgozik, darabja nem enged kilengést sem a szabados fantázia, sem a naturalizmus felé. Az utóbbi lenne csábító — végül is sztáli-

nista börtönben vagyunk —, ám szereplőinknek egyszerre kell vasra verve szenvedni és közben szellemeskedni. **Eörsi** ugyanis mindenkinek okos mondatokat ajándékoz.

A bunkó börtönőr kivételével (*Krum Ádám*) mindenki az író szintjén fogalmaz, és ezt az „egyformaságot” a pontos típuskontúrokat rajzoló színészi játék sem leplezi (*Jordán Tamás, Spindler Béla, Lukáts Andor, Karácsony Ta-*

más, Tóth Béla, Sztarecki Pál). Ezért az előadás is csak formálisan valósítja meg a minden bizonnyal félelmetes és nyomasztó helyszínt és szituációkat — ezt pillanatokon belül tudomásul vesszük, és marad a szikrázó dialógusok élvezete. Ez sem kevés. De ma — amikor mondani már mindent lehet, szabad a miniszterrel nyilvánosan vitázni és szabad bármit újságban hirdetni — nem elég.

(bérczes)